

Zajímavosti na Jüttnerově glóbu z roku 1839

Eva Štefanová¹, Miroslav Čábelka¹, Eva Novotná²

¹Katedra aplikované geoinformatiky a kartografie, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova
²Mapová sbírka, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova

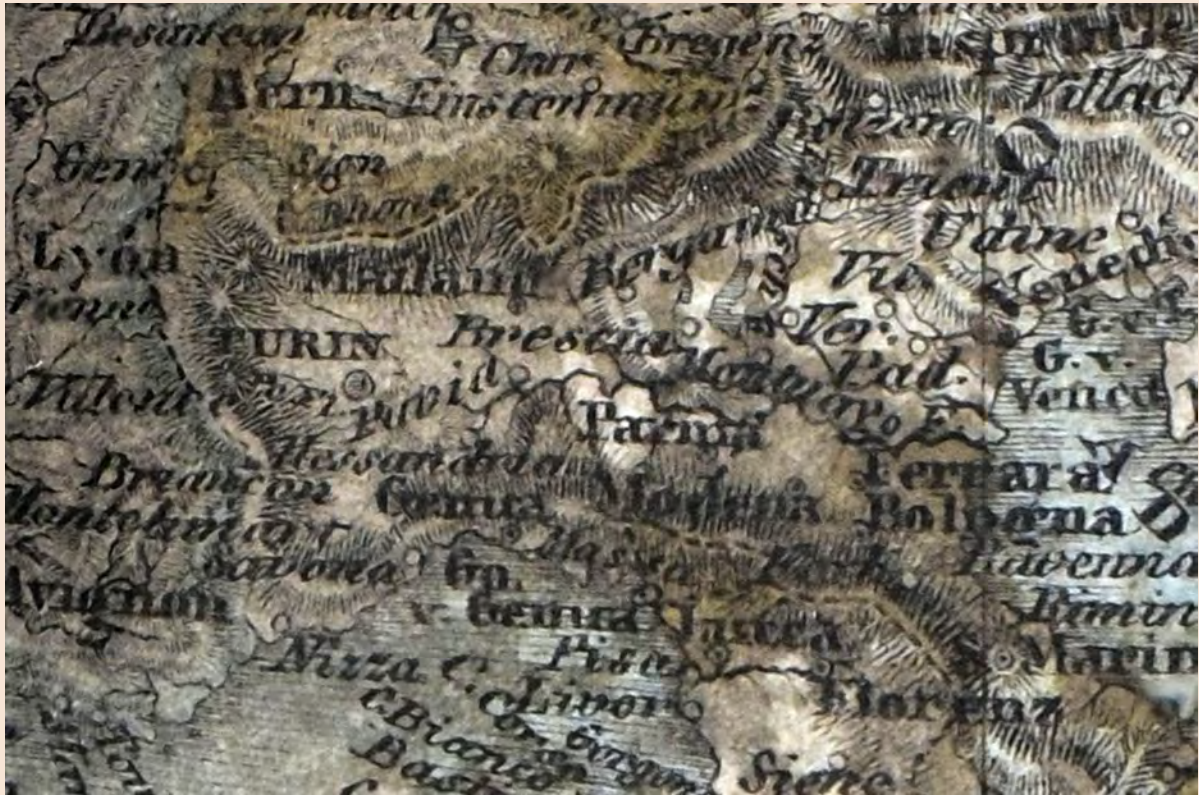
Zemský glóbus nazvaný Erdkugel o průměru 62,4 cm, obvodu 165 cm a výšce okolo 115 cm je datován rokem 1839. Je vytvořen v měřítku 1 : 21 000 000. **Josef Jüttner** vydal dílo ve Vídni. Jako rytci jsou uvedeni **Bernhard Bitter** a **Johann David**. Glóbová koule je sádrová, polepená papírovými glóbovými dílky. Stojanem je dřevěná lakovaná trojnožka na kolečkách. Zeměkouli obepíná mosazný poledníkový kruh s vyrytou stupnicí. Vybavení doplňuje vertikální dřevěný kruh s kalendářem a znameními zvěrokruhu. Glóbus byl restaurován v roce 2016 Miroslavem Šírokým.

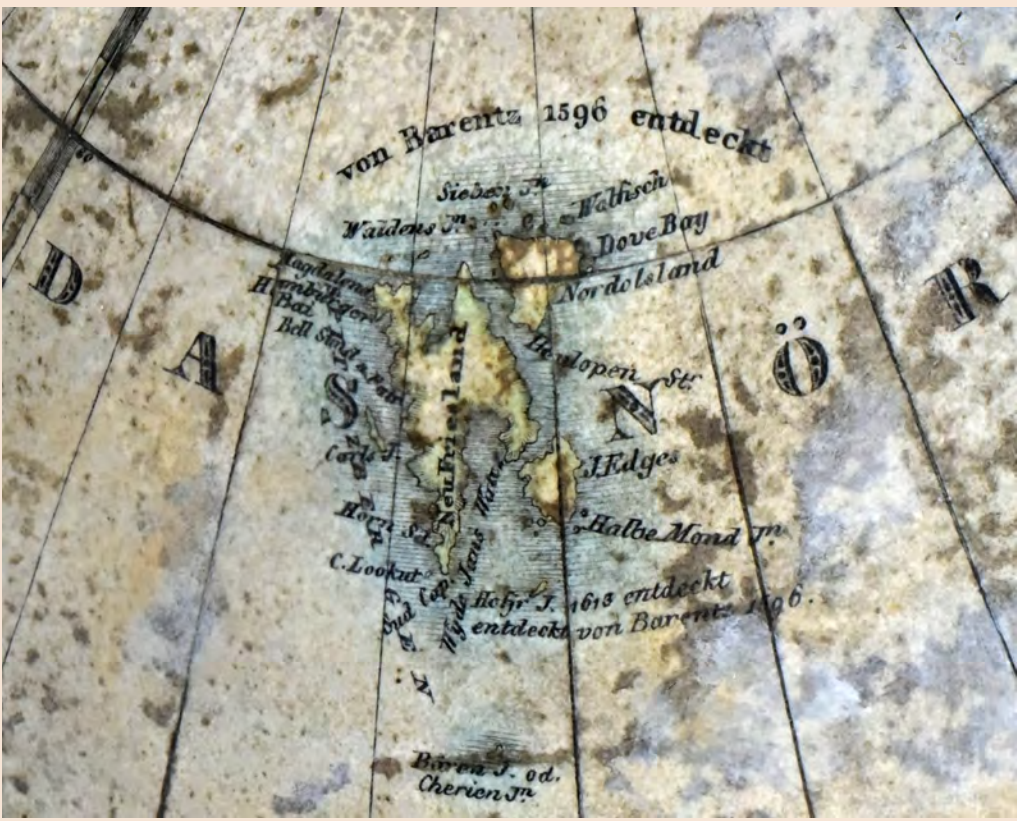
Přepis německy psané názvové a autorské kartuše

ERDKUGEL von 2 Wiener Schuh im Durchmesser nach den neuesten geographischen Bestimmungen entworfen und herausgegeben von Joseph Jüttner Oberstlieutenant im Kais. Königl. Bombardier Corps; in Kupfer gestochen von Bernhard Bitter und Joh. David.

Zeměkoule 2 vídeňských kroků v průměru podle nejnovějších geografických určení navrhl a vydal Josef Jüttner, podplukovník dělostřelectva; do mědi vyryli Bernhard Bitter a Joh. David.

Toponyma v Evropě jsou tak přesycená, že jsou téměř nečitelná. Autor evidentně směřoval k úplnosti.

Na glóbu jsou zaneseny **zeměpisné objevy**. Lze zde nalézt například následující zápisy:

von Barentz 1596 entdeckt, Neu Seeland von Abel Tasman entdeckt 1642, Neu Georgie. Entdeckt von Roche 1675, wieder aufgesucht von Cook 1775 u. Bellingshausen 1819.

Překvapivě jsou zde zapsány (nikoli zakresleny) informace o výskytu žiraf (**Ebene voller Giraffen**) v jižní Africe.

Zejména na pobřeží jsou popisy přístavů tak husté, že připomínají staré portulánové mapy.

Přerušované čáry zobrazují státní hranice a ukazují **soudobé geopolitické rozdělení světa**.

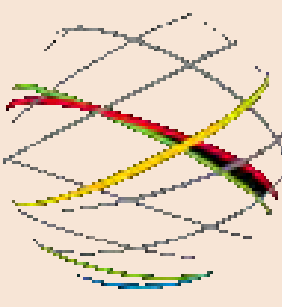
Na glóbu je možné rozpoznat **německé popisy zeměpisných názvů**.

M E T A D A	
Název	Erdkugel von 2 Wiener Schuh im Durchmesser nach den neuesten geographischen Bestimmungen entworfen und herausgegeben von Joseph Jüttner Oberstlieutenant im Kais. Königl. Bombardier Corps; in Kupfer gestochen von Bernhard Bitter und Joh. David.
Autorské údaje	Jüttner, Josef, 1775-1848
Rytec	Bernhard Bitter a Johann David z Vídně
Nakladatelské údaje	Zu Wien: Joseph Jüttner, 1839
Měřítko	1 : 20 050 000
Fyzický popis	1 glóbus: kolor. mědiryt, sádra polepená papírem, na dřevěné trojnožce, kovový horizontální kruh s vyrytou stupnicí, vertikální dřevěný kruh s kalendářem a znameními zvěrokruhu; průměr 63,5 cm.
Všeobecná poznámka o výšce glóbu	Průměr glóbu: 63,5 cm, Obvod glóbu: 199,5 cm, Výška podstavce: 41,8 cm, Výška glóbu celkem: 105,3 cm.
Všeobecná poznámka o poloze nultého poledníku	Nultý poledník prochází Kanárskými ostrovy
Zeměpisná síť	Glób má zeměpisnou síť. Vyznačeny jsou hlavní rovnoběžky: rovník, obratníky a polární kruhy.
Barva vodních toků	Modrá
Barva povrchu Země	Šedohnědá
Nadmořská výška	Nadmořská výška pohoří je reprezentována zastíněním v hnědé barvě a hustotou zastínění svahů.
Materiál	Sádra
Tisková technika	Mědirytina
Jazyk	Němčina
Legenda	ne
Rok restaurování	2016
Restaurátor	Miroslav Šíroky
Vlastník glóbu	Mapová sbírka Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy

PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

20. historickogeografická
konference, 24. 1. 2024, Praha

DIGITÁLNÍ MAPOVÁ SBÍRKA
DIGITAL MAP COLLECTION